

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

IZDAJATELJ IN LASTNIK: „KMETSKA ŽUPANSKA ZVEZA“.

Izhaja vsakega 15. dne meseca, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu „Občinske Uprave“ v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Posamezna številka 60 vinarjev.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo „Občinske Uprave“ v Ljubljani.

Cena oglasom je za enostopno petitno vrsto 30 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Nekaj o davščini od prirastka na vrednosti nepremičnin.

(Dr. F. T.)

(Dalje.)

V.

Delna otujitev enotno pridobljenih nepremičnin in enotna otujitev v delih pridobljenih nepremičnin.

Ko smo razpravljali o bistvu vrednostnega prirastka in obrazložili način, kako se v svrhu odmere davščine od vrednostnega prirastka ugotovi pred vsem pridobitna in otujilna cena (vrednost) in potem izračuna vrednostni prirastek, smo imeli pred očmi priproste primere, v katerih se je nepremičnina otujila cela in sama zase tako, kakor je bila svojčas pridobljena.

Nekoliko bolj zamotana pa je stvar pri vprašanju, kako naj se ugotovi pridobitna in otujilna vrednost, če gre 1) za otujitev le dela enotno pridobljenih nepremičnin ali pa 2) za enotno otujitev v delih in različnih časih pridobljenih nepremičnin.

Delna otujitev enotno pridobljenih nepremičnin kakor tudi enotna otujitev v delih pridobljenih nepremičnin zahteva v prvem slučaju porazdelitev enotne pridobitne vrednosti na posamezne nepremičninske dele v svrhu ugotovitve vrednostnega prirastka samo za otujeni del, v drugem slučaju pa sploh ločeno odmero za različne dele, ker so bili tisti neenako dolgo v posesti otujitelja in so v primeri s pridobitnimi vrednostmi lahko dosegli procentualno različno visok vrednostni prirastek.

1) Glede na prvo točko določuje zakon (§ 11.) sledeče:

„Ako se otuji del enotno pridobljenega kompleksa nepremičnin, se pridobitna cena (vrednost), ki odpade na ta del, izračuni po razmerju njegove površine do površine celega kompleksa. Enako se pri otujitvi ide-

alnega lastninskega deleža pridobitna cena (vrednost) po razmerni visokosti lastninskega deleža izračuni iz pridobitne cene (vrednosti) cele nepremičnine. V § 9. dovoljeni vštevi veljajo v razmerju, ki se je vzelo za podlago izračunu pridobitne cene.“

Tu je torej merodajno razmerje površine otujenega dela do površine cele svoječasnno pridobljene nepremičnine, oziroma razmerje lastninskega deleža do cele nepremičnine.

Vzemimo primer!

L. 1902 je kupil A. 1 ha (= 10.000 m²) obsegajoč travnik za 6.400 K; l. 1914 je pa prodal 2.000 m² velik del tega zemljišča za 3.000 K. Kako se določi pridobitna vrednost tega dela in kolikšen je vrednostni prirastek? Pridobitna vrednost se izračuni po razmerju površine dela do površine cele nepremičnine. Ves travnik meri 10.000 m², odprodani del 2.000 m², torej eno petinko od celega; vsled tega odpade od svoječasnne pridobitne vrednosti 6.400 K na odprodani del ena petinška tega zneska, t. j. 1.280 K. Ker je bil ta del prodan za 3.000 K, se kaže pri njem vrednostnega prirastka 1.720 K.

Še en primer!

Trije so kupili skupno večji gozd za 36.000 K. Vsak je prispeval eno tretjino. Eden proda svoj delež za 20.000 K. Pridobitna vrednost njegovega deleža je tretjina od 36.000 K torej 12.000 K, vrednostni prirastek znaša torej 8.000 K.

2) Glede na enotno otujitev v delih pridobljenih nepremičnin pa predpisuje zakon nastopno:

„Ako se enotno otuji nepremičnina, katere realni ali idealni deleži so bili pri-

dobljeni ob različnih časih, se mora davščini zavezani prirastek na vrednosti izračunati in davščina odmeriti za vsak del posebej tako, da se otujilna cena (vrednost) cele nepremičnine na posamezne dele porazdeli po izmeri površine, pri idealnih deležih pa po deležnem razmerju ter primerja s svoječasnno pridobitno ceno (vrednostjo) posameznih deležev.“

Tu je treba torej porazdeliti skupno otujilno ceno in sicer podobno kakor pod točko 1. po razmerju površine ozir. deleža posameznih v različnih časih pridobljenih delov do površine ozir. do celote otujene nepremičnine.

Vrednostni prirastek se mora izračunati in davščina odmeriti za vsak del posebej!

3) Nastane še vprašanje, kako se izračuna pridobitna odnosno otujilna vrednost v slučaju raznovrstne kakovosti posameznih delov nepremičnine, ker se vrednosti v takih slučajih ne morejo ugotoviti po razmerju površine?

Vzemimo da je kupil A. večje posestvo s hišo, gospodarskimi poslopji, njivami, travniki, pašniki, gozdom itd. za skupen znesek 120.000 K. od tega posestva je takoj odprodal gozd za 50.000 K, ostalo je obdržal zase. Koliko odpade od skupne pridobitne cene 120.000 K na gozd in kolikšen je prirastek na vrednosti tega gozda? Po razmerju površine ne moremo zanesljivo določiti pridobitne vrednosti gozda, ker nima ista površina enake vrednosti, če je nepremičnina gozd ali pa stavbišče ozir. celo hiša, če je rodovitno polje ali pa samo pašnik slabše kulturne vrste itd.

Na take slučaje je zakonodajalec mislil in določil v zadnjem odstavku § 11. zakona sledeče:

„V slučaju raznovrstne kakovosti delov kompleksa nepremičnin je vrednost posameznih deležev mesto po površini (prvi in drugi odstavek) izračunati s pozvedbo njihove obče vrednosti“.

V našem primeru se torej pridobitna vrednost prodanega gozda ne izračuna po razmerju površine ampak s pozvedbo obče vrednosti. Da zamoremo izračunati prirastek na vrednosti za 50.000 K prodanega gozda, moramo torej pred vsem dognati njegovo občo vrednost ob času pridobitve.

Kako se ima ugotavljati (pridobitna in otujilna) vrednost v svrhu odmere davščine od vrednostnega prirastka, bomo obravnavali v eni prihodnjih števil.

VI.

Izmera davščine.

Izmera davščine od prirastka na vrednosti nepremičnin se ravna

- 1) po visokosti vrednostnega prirastka,
- 2) po posestni dobi.

Z ozirom na visokost vrednostnega prirastka se izmera davščine po odstotkih stopnjuje, z ozirom na posestno dobo se pa davščina odstotoma znižuje.

S stopnjevanjem davščine po relativni višini vrednostnega prirastka in po posestni dobi je hotel zakonodajalec bolj pritegniti spekulativno in varovati konservativno posest.

1. Davščina znaša v odstotkih zneska, ki ga je pri odmeri davščine vzeti za podlago:

5 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 10 do všteti 15 odstotkov pridobitne vrednosti;

6 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 15 do všteti 20 odstotkov;

7 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 20 do všteti 25 odstotkov;

8 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 25 do všteti 30 odstotkov;

9 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 30 do všteti 35 odstotkov;

10 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 35 do všteti 40 odstotkov;

11 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 40 do všteti 45 odstotkov;

12 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 45 do všteti 50 odstotkov;

13 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 50 do všteti 55 odstotkov;

14 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 55 do všteti 60 odstotkov;

15 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 60 do všteti 65 odstotkov;

16 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 65 do všteti 70 odstotkov;

17 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 70 do všteti 75 odstotkov;

18 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 75 do všteti 80 odstotkov;

19 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 80 do všteti 85 odstotkov;

20 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 85 do všteti 90 odstotkov;

21 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 90 do všteti 95 odstotkov;

22 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 95 do všteti 100 odstotkov;

23 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 100 do všteti 105 odstotkov;

24 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 105 do všteti 110 odstotkov;

25 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 110 odstotkov.

Za izbiro odstotnega postavka davščine je merodajen ves prirastek na vrednosti, všteti davščine prosti del 10 odstotkov.

Pri ugotavljanju odstotka vrednostnega poviška velja kot pridobitna vrednost prvotna pridobitna vrednost prištevši v § 9. zakona navedene izdatke. (Odločba c. kr. upravnega sodišča z dne 25. maja 1917,

št. 14.609. Ta odločba je v protislovju z odločbo z dne 13. marca 1915, št. 1.745, Budw. 10.808 A, ki smo jo navedli v IV. poglavju naše razprave v 8. številki letošnje Obč. Uprave, str. 87.)

Primer!

Travnik, ki je bil kupljen za 2.000 K, je prodan za 5.000 K. Račun davščine: Pridobitna cena 2.000 K; vštrevki po § 9. zakona (5% pridobitne cene kot povračilo za posebne izdatke povodom svoječasne pridobitve) 100 K; skupaj 2.100 K; Otujilna cena 5.000 K; izračunjen in vštrevni vrednostni prirastek 2.900 K; odštrevši od tega 10% pridobitne vrednosti, t. j. 210 K, dobimo davščini zavezani vrednostni prirastek 2.690 K. — Da moremo vedeti, koliko odstotkov od davščini zavezanega vrednostnega prirastka, t. j. od zneska 2.690 K, imamo vzeti kot davščino, moramo dognati razmerje med vsem prirastkom na vrednosti, t. j. zneskom 2.900 K, in pridobitno vrednostjo, t. j. zneskom 2.100 K, v odstotkih; v odstotkih povedano znaša v našem primeru vrednostni prirastek 138% pridobitne vrednosti. Pri povišku vrednosti nepremičnine za več nego 110 odstotkov pa je po zakonu plačati na davščini 25% od davščini zavezanega vrednostnega prirastka, v našem primeru 25% od 2.690 K, t. j. 672 K 50 h.

Da se prepreči previsoka davščina, ki bi utegnila nastati s tem, da se je za odstotni postavek davščine merodajna vrednostna stopnja prekoračila samo za neznamen znesek, je ukazano, da ne sme z odštrevjem davščine od vrednostnega prirastka po višji stopnji za davčnega zavezanca od vrednostnega prirastka (brez odštrevja v § 12. zakona omenjenega 10 odstotnega zneska) nikoli manj ostati, nego bi bilo preostalo od vrednostnega prirastka, ki bi ne bil presegel najvišjega, za prvo nižjo stopnjo še dopustnega zneska.

Tozadevno določuje zakon v § 13. doslovno to-le:

„Pri utržku davščine od prirastka na vrednosti po kakvi višji stopnji ne sme davščini zavezanemu ostati od prirastka na vrednosti nikdar manj, nego bi ostalo od prirastka na vrednosti, ki bi ne prekoračil najvišjega, za prvo nižjo stopnjo še dopustnega zneska.“

V lažje umevanje te določbe naj služi primer!

Vzemimo, da znaša pridobitna vrednost 10.000 K, otujilna vrednost pa 15.020 K; izračunjeni in vštrevni vrednostni prirastek je potem 5.020 K, davščini zavezani vrednostni prirastek pa 5.020 K manj 10% od 10.000 K t. j. 5.020 K manj 1.000 K, torej 4.020 K. Vštrevni vrednostni prirastek znaša 50,2 odstotka od pridobitne vrednosti; vsled tega bi bilo davščino pravilno izračuniti s 13%, t. j. z zneskom 522 K 60 h. Davčnemu zavezanecu bi pri taki odmeri ostalo od vrednostnega prirastka še (5.020 K manj 522 K 60 h) 4.497 K 40 h. — Ako bi bil pa namesto vrednostnega prirastka v znesku 5.020 K nastal vrednostni prirastek v znesku samo 5.000 K, to je 50% pridobitne vrednosti (10.000 K), tedaj v najvišjem znesku prve nižje

davčne stopnje, takrat bi bilo davščino odmeriti samo z 12% (od 5.000 K manj 10% od pridobitne vrednosti 10.000 K, t. j. 5.000 K manj 1.000 K, tedaj) od 4.000 K, t. j. z zneskom 480 K; od prirastka bi ostal tedaj po odštrevi davščini še znesek 4.520 K, torej 22 K 60 h več nego pri odmeri davščine od višjega vrednostnega prirastka (5.020 K). To bi bilo krivično! Zaradi tega določuje zakon, da ne sme davčnemu zavezanecu po odštrevi davščini ostati od vrednostnega prirastka 5.020 K manj, nego ostane pri prirastku v znesku 5.000 K; ostati mu mora tedaj od prirastka vsaj še 4.520 K! Ker znaša vrednostni prirastek 5.020 K, ostati mu pa mora od tega prirastka še 4.520 K, ima plačati na davščini samo razliko med tema dvema zneskoma, t. j. 500 K. Z drugimi besedami: davščini v znesku 480 K, ki se je izračunala po najvišjem znesku prve nižje stopnje, je prišteti tisti znesek, za katerega vrednostni prirastek presega omenjeni najvišji znesek, v tem primeru tedaj znesek 20 K.

II.) Ako presega vpoštevna posestna doba pet let, se davščina zniža, in sicer za:

- 5 odstotkov pri posestni dobi nad 5 do 10 let;
- 10 odstotkov pri posestni dobi nad 10 do 15 let;
- 20 odstotkov pri posestni dobi nad 15 do 20 let;
- 30 odstotkov pri posestni dobi nad 20 do 25 let;
- 40 odstotkov pri posestni dobi nad 25 do 30 let;
- 50 odstotkov pri posestni dobi nad 30 let.

Nekoliko nejasna je ta določba za slučaje, v katerih sega pridobitev v dobo pred 1. januarjem 1901. Recimo, da je bila nepremičnina pridobljena l. 1865, otujena pa l. 1915. Po zmislu § 8., zadnji odstavek, zakona se ne vzame za podlago pri računanju vrednostnega prirastka pridobitna vrednost iz l. 1865., ampak obč. vrednost dne 1. januarja 1901. Vprašanje je zdaj, ali se pri znižanju davščine vpoštevata kot posestna doba samo čas l. januarja 1901 naprej, ali pa vsa dejanska posestna doba od l. 1865. do dneva otujitve? O tem spornem vprašanju je odločevalo c. kr. upravno sodišče že večkrat; vselej je odločilo, da se posestna doba, ki je merodajna za popuste na davščini od vrednostnega prirastka pri pridobitnih činih, ki leže v dobi pred 1. januarjem 1901, ne šteje od tega roka, temveč od tistega časa naprej, ko se je pridobitev dejansko izvršila. (odločba c. kr. upravnega sodišča z dne 13. marca 1913, št. 2489, Budw. 9486 A., z dne 10. aprila 1913, št. 3695, Budw. 9527 A., z dne 30. oktobra 1913, št. 10.920, Budw. 9845 A., z dne 21. januarja 1915, št. 458, Budw. 10.715 A.). V našem primeru se tedaj vpoštevata vsa dejanska posestna doba od l. 1865. naprej; odmerjena davščina se torej zniža za 50 odstotkov, ne pa samo za 10 odstotkov, kar bi se sicer zgodilo, če bi se smela vpoštevati samo 14 letna posestna doba (od 1. januarja 1901 naprej).

(Dalje prihodnjič)

Ureditev porabe petroleja in promet s petrolejem.

Glasom ukaza c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem z dne 2. septembra 1917, št. 23.826, je naznaniti zahtevo do prejema petroleja v druge namene kakor za razsvetljavo pri oddelku za mineralna olja c. kr. trgovskega ministrstva, ravno tako tudi zahtevo do prejema petroleja za razsvetljavo, ako znaša mesečna potreba več kakor 50 litrov.

Porabnik mora predložiti na trgovinsko ministrstvo naslovljeno prošnjo najprej pristojnemu političnemu okrajnemu uradu, da potrdi pravilnost podatkov in primernost zahteve.

Petrolej za razsvetljavo pri mesečni potrebi do kvečjem 50 litrov se odda iz množine petroleja, ki je nakazana političnemu okraju, in se sme le po naslednjih navodilih prodajati in dobivati.

Nadrobno nakupovati petrolej imajo pravico:

1) predstojniki gospodarstev, katerih stanovanja ali ločeni deli stanovanja nimajo niti plina niti električne luči, ki so torej v dotičnih prostorih edinole navezani na petrolejsko razsvetljavo;

2) obrtniki, ki so v svojih obratovališčih tudi edinole navezani na petrolejsko razsvetljavo;

3) lastniki kmetijstev, ki so za najpotrebnejšo razsvetljavo svojih gospodarskih poslopij navezani edinole na petrolejsko razsvetljavo;

4) predstojniki uradov, uradnih mest in zavodov za najpotrebnejšo razsvetljavo uradnih prostorov, navezanih na petrolejsko razsvetljavo, in drugih objektov, ki se morajo na podstavi javnopravne obveznosti brezpogojno razsvetljevati.

Od pravice, prejemati petrolej iz petrolejskih množin, ki so se na podstavi tega ukaza spravile v promet, so izključena: vojaška oblastva; dalje zasebne in civilne bolnišnice, v kolikor gre za posteljne ustanove za vojaške osebe; dalje zdravstveni zavodi avstrijske družbe Rdečega križa in železniška podjetja, ki služijo javnemu prometu. Enako tudi železniški uslužbenci, ki so od železniških podjetij nastanjeni v kolodvorskih poslopih.

Politično okrajno oblastvo — oziroma z njegovim pooblastilom županstvo — določa z ozirom na petrolejske množine, ki so na razpolago, od primera do primera množino petroleja, ki jo more upravičence dobiti s prejemno izkaznico, ter izda dotično prejemno izkaznico.

Glede oddaje petroleja upravičencem sme izdati politično okrajno oblastvo posebne uredbe, pri čemur se sme oddati mesečno do 50 litrov naenkrat, toda ne več kot zahteva najsilnejša potreba. Enako sme nakazati politično okrajno oblastvo združenim zavodom, dalje večjim obrtnim in industrijskim obratom, toda le za razsvetljavo obratovališč, dalje večjim gospodarskim podjetjem, toda le za razsvetljavo prostorov gospodarskega obrata, petrolej v večjih množinah, in sicer do 50 litrov na mesec, toda le v primeru najsilnejše potrebe. Tu navedeni porabniki, kakor tudi porabniki, ki dobivajo petrolej potom trgovskega ministrstva, nimajo pravice do petroleja na podlagi prejemnih izkaznic po splošnih predpisih.

Politično okrajno oblastvo določi oskrbovalne okolišče, v katerih se vrši od določenega kraja nadrobna prodaja petroleja porabnikom za razsvetljavo njihovih v oskrbovalnem okolišju ležečih prostorov in poslopij, ter trgovce, ki oskrbujejo nadrobno prodajo.

Petrolej se sme kupiti le pri trgovcu, v čegar oskrbovalnem okolišju leži poslopje, ki se naj razsvetljuje, in le takim upravičencem sme prodajati trgovec petrolej.

Trgovci smejo oddati petrolej le proti prejemni izkaznici, glaseči se na ime, in sicer v množinah in v času, ki je naveden v nakaznici.

Upravičenci morajo naznaniti potrebo petroleja pri županstvu.

Občinski urad mora zaznamovati prijave po vrsti dohoda in izdati prejemne izkaznice, glaseče se na določenega trgovca v enaki vrsti, dokler niso izčrpane občini dodeljene množine petroleja. Oni upravičenci, ki ne dobijo petroleja, ker je zaloga petroleja izčrpana, se morajo pri naslednji razdelitvi najprej upoštevati.

Županstvo mora skrbeti za to, da se dohod vsake pošiljatve petroleja kakor hitro mogoče razglasi v oskrbovalnem okolišju.

V svrhu nadzorovanja prometa s petrolejem morajo veletrgovci in prodajalci spisovati zabeležne knjige, prejeti in oddani petrolej prijavljati c. kr. deželni vladi, odnosno tistemu političnemu okrajnemu oblastvu, za čegar okraj je petrolej določen.

Podrobnejše določbe za izvršitev tega ukaza bodo izdala politična okrajna oblastva.

Prestopki se strogo kaznujejo.

Zahvala kmetovalcem.

C. kr. poljedeljsko ministrstvo na Dunaju je objavilo z razpisom z dne 9. avgusta t. l., št. 36.772, c. kr. namestništvom in deželnim vladam v nadaljnjo objavo naslednje:

Zopet je minilo eno gospodarsko leto v poljedelstvu, leto polno truda in skrbi, pa tudi leto, ki je kakor nobeno prejšnjih trdih vojnih let pokazalo, koliko zmore kmetijstvo v kljub neugodnim naravnim pogojem za rast, če so primerno urejene njegove skrivne moči. Saj je prišla po nenavadno hudi zimi le kratka spomlad, za spomladjo pa poletje, ki se je odlikovalo z izredno malim dežjem in nenavadno vročino. Da je navzlic tem neugodnostim žitna letina boljša, nego je kazalo ob začetku poletja, za to gre hvala pač ne utrudni požrtvovalnosti kmetovalcev, njih žen in otrok.

Poljedelskemu ministrstvu je v posebno veselje da more danes, ko so pridelki večinoma že posprav-

ljeni, reči, da je poziv, s katerim se je ob izdaji naredbi glede spomladnega kmetovanja v svojem razpisu z dne 8. februarja t. l., št. 8.072, obrnilo do poljedelcev, obrodil tako obilen sad.

Vsem, ki so si pridobili in si še pridobivajo zaslug za letošnje pridelke, zlasti vsem kmetovalcem, njih ženam, družini in pomočnikom, pa tudi vsem oblastvom, državnim in samoupravnim, kmetijskim zavodom, društvom in prav posebno poljedelskim komisijam gre za njih delo in požrtvovalnost v prid domovini najiskrenejša zahvala, ki bodi s tem izrečena.

Sedaj smo v četrtem vojnem letu. In kakor l. 1914 se obrača poljedeljsko ministrstvo iznova do kmetovalcev s pozivom, naj tudi v četrtem gospodarskem letu ne obnemorejo! Vsak naj stori kar največ v prid splošnosti, vsak poljedelec obdelaj kar najbolje svojo zemljo tudi v tem letu!

Občinsko posredništvo.

Navodnik in zakon za kronovine avstrijskega juga.

(Dr. Fran Mohorič.)

(Konec.)

§ 17.

Pred začetkom poravnave razprave prepričati se mora posredništvo pred vsem:

- a) je li so stranke zmožne, da se zastopajo same;
- b) je ji so, ker se vsled mladoletnosti, kuratele ali konkurza ne morejo zastopati same, zastopane po onih osebah, ki jih morajo po zakonu pred sodiščem zastopati;
- c) je li imajo mogoče došli pooblaščenec pooblastilo, ki jih upravičuje sklepati poravnavo.

Zaupniki morajo izrecno naznaniti strankam, predno se začne s poravnavo razpravo, da se ne more uporabiti od ene stranke podane izjave zoper njo v poznejši pravdi (§ 4. zakona z dne 21. septembra 1869. l., drž. zak. št. 150).

§ 18.

Posredništvo mora poslušati obe stranki, presoditi njihova dokazila ter če le mogoče z lepa poravnati sporno zadevo. Sestavljati zapisnike o poravnavih razpravah ni dopustno. Ako se sklicujejo stranke na priče in izvedence in pridejo ž njimi k poravnavi razpravi, staviti se morajo do zadnjih vprašanja, ki bi mogoče služila pojasnilu stvarnega položaja. Pozvati priče in izvedence vendar posredništvo ne sme. Ogled na licu mesta lahko naveže posredništvo v slučajih, v

katerih je isti spojen s stroški, na pogoj, da jih stranke položijo v naprej.

§ 19.

Započeto poravnavo razpravo je nadaljevati, dokler se ne doseže poravnava ali dokler ne pride posredništvo do prepričanja o brezuspešnosti poravnavega poskusa. Na prošnjo obeh strank se lahko preloži započeta razprava na primeren način. Zapri-seganje posredništvu ni dovoljeno; tudi se pred tem uradom ne more skleniti poravnava na to, da naj eden ali drugi priseže (§ 3. zakona z dne 21. septembra 1869. l., drž. zak. št. 150).

§ 20.

Pri vgotovitvi poravnave paziti mora posredništvo na to, da se natanko določi dopolnitev zaveznosti glede glavnicega in obrestnega zneska, plačilnih rokov in drugih iz svojstva sporne stvari izvirajočih pogojev ter, ako se zahteva povračilo stroškov, da se doseže porazum tudi glede zneska, ki se naj tozadevno plača.

§ 21.

Ako pride do poravnave, vpisati se mora ista v uradno knjigo, ki se naj piše pri posredništvu.

Vpis naj obsega:

- a) številko, pod katero se vpiše poravnava v uradno knjigo;

- b) dan, mesec in leto sklenjene poravnave;
- c) natanko zaznamovanje strank ter, ako so prišli mesto njih pooblaščenca, natanko zaznamovanje zadnjih, in njihovih pooblastil z opazko, da ista obsegajo privolitev skleniti poravnavo;
- d) sporno reč, o kateri se je sklenila poravnava;
- e) poravnavo samo od besede do besede.

Ako je vsled pomanjkanja svojepravnosti ene stranke treba sodnega dovoljenja za poravnavo, mora se v uradni knjigi opomniti, je li se je to dovoljenje pokazalo, ali se je bilo pridržalo njeno naknadno izposlovanje.

Kar se je vpisalo v uradno knjigo, se mora strankam prečitati ter v uradni knjigi opomniti, da se je to zgodilo.

Stranke tako, kakor tudi zaupniki, pred katerimi se je sklenila poravnava, morajo to, kar se je vpisalo v uradni knjigi, podpisati (§ 85. zakona z dne 21. septembra 1869. l., drž. zak. št. 150).

§ 22.

Za vpisovanje poravnav določeno uradno knjigo je treba predno se rabi, vezati kot prvi, drugi, tretji itd. zvezek in stran za stranjo s tekočimi številkami oznameniti.

Skozi vse liste uradne knjige je potegniti vrvico, koje obadva konca se morata na zadnji strani z občinskim pečatom pritrditi. Prav tam se mora občinski predstojnik (župan) podpisati in število listov zaznamovati.

V uradno knjigo je pod tekočimi številkami vpisovati posamezne sklenjene poravnave po redu, kakor so bile sklenjene. Na novo začete uradne knjige je zopet skrajša s številkami oznameniti.

Uradno knjigo je pisati natanko in razločno. V isti se ne sme ničesar izstrugati, nad vrstice ali med vrsticami vpisati. Ako se morajo besede prečrtati, naj se prečrta tako, da se prečrtano lahko čita. Vvrstitve naj se zapíšejo na kraju ter jih naj stranke posebej podpišejo.

Uradno knjigo je skrbno shranjevati ter tako proti vsakoršni zlorabi ščititi. Isto velja o uradnih knjigah, ki so se do kraja popisale. Od pooblaščenih strank prinešena pooblastila je pri uradu shraniti v originalu ali poverjenem prepisu (§ 6. zakona z dne 21. septembra 1869. l., drž. zak. št. 150).

K uradni knjigi je treba pisati abecedni iskalnik, v katerega se vpisujejo imena strank, med katerimi se je bila sklenila poravnava, z navedbo strani uradne knjige, na kateri je vpisana poravnava.

§ 23.

Kjer to zahteva večji poslovni obseg posredništva, pisati mora isto posebni opravični zapisnik, v katerega je vpisati došle prijave, vsled tega odrejene pozive ter okolnost, ali se je razpravljalo o poravnavi ter ali se je dosegla poravnava ali ne.

§ 24.

Prizadetim strankam je na ustmeno ali pismeno zahtevo napisati uradno listino o sklenjeni poravnavi.

Ta uradna listina mora obsegati, sklicujoč se na številko zvezka uradne knjige, dobesedni prepis tega, kar se je v isto vpisalo (§ 21.); podpisati jo mora občinski predstojnik (župan) in eden član posredništva ter jo je opremiti z občinskim pečatom (§ 7. zakona z dne 21. septembra 1869. l., drž. zak. št. 150).

§ 25.

Pred posredništvom občine po sprednjih določenih sklenjene poravnave imajo moč sodnih poravnav in uradne listine takih poravnav, ustrežajoče določilom § 24., je enačiti uradnim izdajam sodnih poravnav.

Na podstavi poravnav, s katerimi se deli katastrska parcela (§ 10. lit. b), se more ta delitev izvesti v zemljiški knjigi le tedaj, ako podpis ali geometrijski očrt delitve v uradni listini ali v situacijskem načrtu, ki ji je priložen, ustreza obstoječim predpisom (člen I., § 8. zakona z dne 27. februarja 1907. l., drž. zak. št. 59).

§ 26.

Po členu I., § 9. zakona z dne 27. februarja 1907 l., drž. zak. št. 59, veljajo glede kolkovnih in neposrednih pristožbin nastopna določila:

Ako so se stranke poravnale na plačilo denarne svote upravičencu do 200 K vštveši, je ob vpisu poravnave v uradno knjigo uporabiti tisti kolek, ki odpade po lestvici II. z izredno doklado na poravnalni znesek.

Ob vpisu poravnav

- a) v sporih o določitvi ali popravku mej nepremičnih posestev, ako se s tem ne prenese imovina od ene izmed udeleženih oseb na drugo ali na kako tretjo osebo;
- b) v sporih o posesti, če se poravnava omejuje na obnovo motene posesti, je uporabiti kolek za 1 krono.

V vseh drugih primerih je za vpis poravnav v uradno knjigo plačati pristožbino kakor od sodnih poravnav in posredništvo naj v osmih dneh po sklepu poravnave v namen pristožbinske odmere izroči kolka prosti izpisek iz uradne knjige za odmero pristožnemu uradu.

Vsi pred posredništvom sestavljeni zapisniki, pri njem predložene prošnje in vloge in prva izdaja uradne listine so kolka proste. Nadaljnje izdaje kake uradne listine so zavezane istemu kolku, kakor izdaje sodnih poravnav.

§ 27.

Iz zaupnikov občine sestavljeno posredništvo je po naslednjih določenih pristojno vršiti pravne poskuse v rečeh razžaljenja časti.

Ako imata zasebni tožitelj in obdolženec svoje bivališče v okolišu istega posredništva in ako ima posredništvo pravico za pravne poskuse v rečeh razžaljenja časti, se more začeti postopek zaradi prestopkov zoper varnost časti po §§ 487. do 497. o. k. z. na sodišču še le tedaj, ko je ostal spraven poskus pred posredništvom brez uspeha. Ako se potrdilo o tem ne predloži, ko se vloži zasebna obtožba, je treba tožbo uradoma odstopiti pristojnemu posredništvu, da naredi spraven poskus.

To določilo se ne uporablja:

1. ako se je storilo kaznivo dejanje z vsebino kake tiskovine;

2. ako je razžaljenec ali razžaljivec aktivna vojaška, deželno-brambovska, orožniška oseba (člen II., § 1. zakona z dne 27. februarja 1907. l., drž. zak. št. 59).

Ako je v okolišu iste občine postavljenih več posredništev s pristojnostjo vršiti pravne poskuse za vse občinsko ozemlje (§ 1. odstavek 3), mora vršiti spraven poskus ono posredništvo, v čigar za vršitev pravnih poskusov v državljanskih pravnih rečeh določenem okolišu ima obdolženec svoje stanovanje ali bivališče. Ako je pristojnih več posredništev, mora vršiti spraven poskus ono posredništvo, pri katerem se je zadeva najpoprej vložila.

§ 28.

Na pravno obravnavo je pozvati ovadnika in obdolženca. Stranki se na tej obravnavi ne moreta dati zastopati po oblaščenih. Obravnavo se sme preložiti samo s privolilom obeh strank.

Spraven poskus je smatrati tudi tedaj za brezuspešen, ako ovadnik ali obdolženec izostane od pravne obravnave.

Ako se ne doseže poravnava ali ako ena izmed strank ne pride na pravno obravnavo, naj to potrdi posredništvo v treh dneh v pisni izdaji.

Ta izdaja naj obsega:

- a) imena strank;
- b) navedbo časa in kraja storjenega prestopka;
- c) dan, katerega se je zahtevala uvedba pravne obravnave;
- d) dan, katerega se je v resnici vršila pravna obravnavo ali za katerega se je brezuspešno določila.

Ako je sodišče odstopilo tožbo posredništvu, da naredi spraven poskus, mora posredništvo, če je spraven poskus brez uspeha, tožbo s pisnim potrdilom te okolnosti poslati uradoma v treh dneh sodišču nazaj. V lit. c. označene navedbe časa ni vsprejeti v izdajo (člen II., § 2. zakona z dne 27. februarja 1907. l., drž. zak. št. 59).

§ 29.

Ako ena izmed strank niti ne pride na pravno obravnavo niti najpozneje na dan pred določeno pravno obravnavo ne naznani posredništvu, da je ne bo, se

ji lahko naloži denarna kazen po istih pogojih in v istem obsegu, kakor je dopustno po § 15. v postopku za sklep poravnave.

Določilo § 15. se uporablja tudi ob pozivu na pravno obravnavo (člen II., § 3. zakona z dne 27. februarja 1907. l., drž. zak. št. 59).

§ 30.

Dnevi od vložitve zahteve, da se uvede pravna obravnavo pri posredništvu, do dneva, katerega se je v resnici vršila pravna obravnavo ali za katerega je bila brezuspešno določena, se ne vštejejo v šesttedenski tožbeni rok (§ 508. o. k. z.).

Čas, v katerem teče pri posredništvu postopek v stvareh razžaljenja časti, ker se je stavila zahteva, da se uvede pravna obravnavo, ali ker je došla posredništvu odstopljena tožba zaradi razžaljenja časti, se ne všteje v rok zastaranja (člen II., § 4. zakona z dne 27. februarja 1907. l., drž. zak. št. 59).

§ 31.

O pravnih poskusih je pisati posebno uradno knjigo (§ 22. odstavek 1, 3 in 4). V to knjigo je vpisati zahtevo za uvedbo pravne obravnave, in sicer z navedbo imen strank in vložitve ali prihoda tožbe, ki jo je odstopilo sodišče, in nadalje je zaznamovati, ali sta došli obe stranki, ali katera izmed njiju na pravno obravnavo in ali se je dosegla poravnava ali ne.

Sestavljati zapisnike o pravnih poravnavi ni dopustno (člen II., § 5. zak. z dne 27. februarja 1907. l., drž. zak. št. 59).

§ 32.

Za postopek pri pravnih poskusih veljajo v §§ 18. in 19. za poravnave razprave dani predpisi. Pri pravnih obravnavah morata biti hkratu navzoča vsaj dva zaupnika.

§ 33.

Sprava, na katero se poravnata stranki, lahko obsega:

1. častno izjavo, ki jo je dati pred posredništvom ustmeno, privzemši ako treba gotove osebe;
2. izročitev pisne častne izjave obdolženca tožitelju;
3. prevzetbo dolžnosti podati javno častno izjavo;
4. denarno kazen v prid pristojnemu ubožnemu zakladu ali za dobrodelne ali občekoristne namene;
5. združitev po več pod 1 do 4 naštetih pravnih dejanj.

Način sprave, na katero so se stranke poravnale, je na kratko v uradno knjigo vpisati.

Ako se pravno dejanje, na katero so se poravnale, ne vrši na pravni obravnavi, lahko se ista preloži na določen čas v svrhu dokaza, da se je dogovorjenemu pogoju ugodila. Ako se najkasneje na dan, ko se vrši preložena obravnavo, ne dokaže, da se je ugodilo dogovorjenemu pogoju, smatrati je spraven poskus za brezuspešen.

§ 34.

Za posredništvo potrebne prostore je preskrbeti od občine ali glede skupnega posredništva v kraju, kjer ima isto svoj uradni sedež, ob stroških v ta namen združenih občin.

Izdatke za posredništvo določi občinski odbor (občinski svet) in, ako je postavilo več občin skupno posredništvo, dotični občinski odbori.

Po letih najstarejši občinski predstojnik mora poklicati občinske odbore onih občin, ki so postavile skupno posredništvo, k seji, v kateri je določiti stroške za posredništvo.

Sklep tega zbora je obvezen za vsako posamezno občino ter je določeni potrošek plačevati po razmerju neposrednih davkov prav kakor druge občinske doklade.

§ 35.

Od strank se ne sme z nobeno pretvezo zahtevati pristojbina razun ona za poravnalni kolek, morebitni stroški za ogled na licu mesta (§ 18.) ali za vročitve.

§ 36.

Kako je vsakočasno obveščati sodišča o sestavi ali razpustu posredništev, se ustanovi ukazoma (člen III.,

odstavek 3. zakon z dne 27. februarja 1907. l., drž. zak. št. 59).

§ 37.

Pravosodni minister ima pravico vsakčas vpogledati v delovanje posredništev in jim dajati podučila in navodila, potrebna za vzdrževanje rednega posloводства (člen V., zakona z dne 27. februarja 1907. l., drž. zak. št. 59).

§ 38.

Določila tega zakona dobé moč takoj po njegovi razglasitvi.

§ 39.

Izvršiti ta zakon je naročeno Mojim ministrom za pravosodje, notranje stvari in finance.

Na Dunaju, dne 29. decembra 1914. l.

Franc Jožef s. r.

Hochenburger s. r.

Heinold s. r.

Engel s. r.

Vprašanja in odgovori.

28. Gosp. K. J. v P.

Vprašanje:

Blagovolite objaviti v Vašem listu naslednjo zadevo ali jo pismeno semkaj naznaniti:

Leta 1911. je bil izvoljen v občinski odbor neki posestnik A.; v začetku leta 1916 je odšel k vojakom, na njegovo mesto je stopil v občinski odbor njegov namestnik. Meseca februarja ravno tega leta je prejšnji župan radi boleznii odstopil, izvoljen je bil drugi župan. Čez štiri mesece je prišel pravi odbornik od vojakov domov in sedanji župan ga noče več klicati k sejam, češ da je izgubil mandat, ker je bil pri vojaki in ker je glavarstvo pri njegovi volitvi vpisalo namestnika kot odbornika.

Moje mnenje in mnenje več odbornikov je drugo, namreč, če jeden gre k vojakom, samo začasno izgubi mandat, namestuje ga namestnik, ko pride nazaj, je on pravi odbornik.

Ker se župan svoje trme drži, prosim pojasnila, kam naj se jaz in odborniki pritožijo, ali na glavarstvo ali deželni odbor, da se zadeva reši končno veljavno?

Odgovor:

Za zastopanje občine izvoljeni odbor sestoji iz določenega števila članov, ki se ravna po številu do volitve upravičenih občanov; za nameščanje zadr-

žanih ali manjkajočih odbornikov se vabijo namestniki (§ 13. obč. reda za Kranjsko z dne 17. oktobra 1910, dež. zak. št. 32). Pravica namestnikov, udeleževati se sej, je torej vezana na pogoj, da je odbornik zadržan ali pa da manjka. V občinskem redu ni — razen v §§ 43. in 44., kjer se obravnavajo slučajii pristranosti kakega člana — prav nobene določbe, ki bi mogla opravičevati izključitev kakega člana občinskega odbora od posvetovanj in glasovanj občinskega odbora iz drugih kot v teh dveh paragrafi in navedenih razlogov. (Odločba c. kr. uprav. sodišča z dne 31. decembra 1910, št. 13.619, Budw. 7858 A.).

Občinski odbornik A. je bil vsled vpoklica v vojaško službovanje zadržan in dokler je trajal ta zadržek, ga je imel nadomestovati namestnik. Čim je pa ta zadržek odpadel, bi moral župan — če je le to zvedel — vabiti k sejam zopet odbornika A., ne pa njegovega namestnika. — Ako župan ne vabi odbornika A., je občinski odbor vsakokrat nepravilno sklican in od njega storjeni sklepi so neveljavni.

Kaj je tedaj storiti?

Možna je dvojna pot. Prva je ta, da se obrnete do c. kr. okrajnega glavarstva s prošnjo, naj napravi red, t. j. poduči župana in ga prisili, da spoštuje postavo. Druga pot: Zoper vsak sklep, ki ga stori nepravilno sklicani občinski odbor, je dopustna pritožba bodisi na deželni odbor (§ 91. obč. reda),

bodisi na c. kr. okrajno glavarstvo (§ 96. obč. reda), s katero se izpodbija veljavnost sklepa iz navedenih formalnih razlogov.

29. Županstvo občine S.

Vprašanje:

Tukajšnji občinec D. P. je obubožal ter prosil pri županstvu, da ga vzame v ubožno oskrbo. Župan je sklical sejo občinskega odbora, predložil njegovo prošnjo in predlagal, da se ga dá v oskrbo od hiše do hiše. Občinski odbor je, upoštevajoč sedanje razmere, sklenil, da se to osebo odda enemu posestniku v oskrbo in se mu plača za to na leto 220 K. Ta znesek se ima razdeliti na podlagi direktnih davkov in sicer med vse one posestnike, ki imajo v občini stanovanje. To se je tudi zvršilo. Znesek se je na sklenjeni podlagi razdelil med posestnike in županstvo ga je hotelo iztirjati. Toda vpri se je tukajšnji veleposestnik, na katerega je po tem sklepu odpadlo skoraj $\frac{2}{3}$ vsega zneska, češ, da je on pripravljen plačati znesek, ki odpade nanj na podlagi zemljiškega in hišno-razrednega davka, ne pa oni del, ki pride nanj na podlagi obrtnega davka.

Vprašamo, kaj nam je storiti? Kdo ima tukaj prav? Kako se bremena za preskrbo ubožcev v občini razdele, odnosno, če se obrtni davek pri takih bremenih res ne sme vpoštevati?

Odgovor:

Preskrba ubožcev po občinah je pri nas zelo slabo vrejena. Ubožni zakon iz l. 1883. je star in nikakor ne odgovarja sedanjim razmeram. Še slabše pa je seveda, da se niti zastarela postavna določila prav po mnogih krajih ne upoštevajo, temveč ubožci se prav mnogokrat preskrbujejo po še starejših krajevnih običajih, ki so včasih taki, da občinskega reveža skoraj ne smatrajo več za človeka. Po mnogih občinah je navada, da posamezne vasi skrbje vsaka zase za svoje reveže. Na ta način se zelo pogosto zgodi, da imajo nekatere revne vasice skoraj neznošno breme z reveži, druge vasi v ravno tisti občini, ki imajo pa slučajno premožne posestnike, pa so tega bremena skoraj popolnoma proste. Pri tem načinu preskrbe trpe posestniki, še več pa reveži, ki so vsled tega slabo preskrbljeni. Ta način pa drugič tudi ne odgovarja določilom ubožnega zakona z dne 28. avgusta 1883. dež. zak. št. 17. Pravica do preskrbe v domovni občini je posledica domovne pravice. Kakor se domovinska pravica razteza na celo politično občino, ne pa morda le na posamezne soseske, tako mora tudi za reveže skrbeti cela politična občina. To določa domovinski zakon in tudi zgoraj citirani ubožni zakon. Sklep tamošnjega občinskega odbora, da plačajo oskrbne stroške za obubožanega občinca D. P. samo posestniki, ki imajo v občini stanovanje, ne odgovarja tedaj postavnim določilom. To breme se mora razdeliti pravično na vse občince, tedaj ne glede na to, ali imajo v občini stanovanje ali ne.

Pravilno bi občina postopala v tem slučaju, če bi sklenila sledeče: Znesek 220 K, ki ga zahteva posestnik za oskrbovanje ubožca D. P., se plača iz ubožnega zaklada. Če ubožni zaklad nima toliko denarja, da bi mogel ta znesek pokriti, se denar začasno vzame na posodo iz občinske blagajne ali, če ta tudi nima denarja, drugod. Znesek se na to vstavi prihodnje leto v proračun in se pokrije z občinskimi dokladami. Na ta način bo breme razdeljeno pravično med vse posestnike.

Ker občinske doklade zadevajo v zmislu zakona z dne 24. junija 1898. dež. zak. št. 38. vse davke razen dohodnine in plačarine od službenih prejemkov dvornih, državnih, deželnih in javnih zakladnih uradnikov kakor tudi od službenih prejemkov dušnih pastirjev, oziroma njih kongruje, bo k tej oskrbnini moral prispevati posestnik, ki se sedaj upira, od vseh občinskih dokladov podvrženih davkov, ne pa samo od zemljiškega in hišno-razrednega davka.

Samoobsebi umljivo pa je, da se morajo na ta način potem preskrbovati vsi reveži, ne pa da bi za nekatere skrbele posamezne vasi, za druge pa cela politična občina.

30. Občina K., Štaj.

Vprašanje:

Napraviti se misli nova krajša občinska cesta. Vsa preddela so končana, za cesto določena zemljišča cenjena. Ker pa je ta odkupna cena visoka, bi občina rada dobila nekaj za staro cesto, ki jo opusti. Staro cesto pa rabijo vaščani še naprej za dovoz poljskih pridelkov. Ali se lahko zahteva za to cesto, ki jo občina opusti, kako odškodnino ali odkupnino? Ali se pa morebiti ta cesta, ki ima svojo parcelno številko, lahko na dražbi javno proda?

Odgovor:

Stara občinska cesta je skoraj gotovo občinska last; ž njo razpolaga tedaj občina. Občinski odbor lahko sklene, da se cesta opusti in svet ali razdeli ali pa proda bodisi pod roko bodisi na javni dražbi. Ker gre za opustitev javne (občinske) ceste odnosno za otujitev glavinske imovine občine, se mora tozadevni sklep predložiti deželnemu odboru v odobritev.

31. Žup. obč. C.

Vprašanje:

Neki tukajšnji posestnik je že več let odsoten (v Ameriki). Njegovo posestvo je oskrbovano po njegovih svojcih, ki pa ni nobeden postavno pooblaščen. V zadnjem času pa se je začelo njegovo temeljno premoženje uničevati.

Ali je občina dolžna ali upravičena skrbeti, da se mu postavi varuh, na kaki podlagi, in kako postopati?

Odgovor:

§ 276. obč. državl. zakonika določa, kdaj se ima za odsotnike in neznane vdeležence kakega opravka imenovati skrbnik, namreč:

Imenovanje skrbnika za odsotnike (nepričujočnike) ali za vdeležence kakega opravka, sodišču tačas še neznan, se vrši, kadar sami niso zapustili rednega poslovalca, a so ogrožene njihove pravice vsled zamude, ali pa ovirane pravice koga drugega v svojem teku.

Kadar je bivališče odsotnika znano, tedaj ga mora (. . . že postavljeni . . .) skrbnik podučiti o položaju njegovih zadev, in mora te zadeve, če se ne ukrene nobena druga odredba, oskrbovati kakor one nedoletnikov.

Predpogoj vprašanemu skrbništvu je torej, da je kdo odsoten in ne more, (zlasti kakor v tem slučaju . . . vsled nastale vojske iz Amerike) vplivati na oskrbovanje in ohranitev svojega zemljišča ali premoženja. Semkaj je vpoštevati tudi določbo odnosno zadevni del določbe glede zapravljevca, glede katerega je treba zabraniti, da z nerazsodnim gospodarstvom spravi sebe ali svojce v bodoče stiske sploh v nerazmerno škodo. Vpričujočem slučaju navaja vprašanje, da je v Ameriko odšli odsotnik izročil oskrbovanje svojcem, katerih pa nobeden nima zakonitega pooblastila.

Nastane torej dvojno vprašanje:

a) Ali svojci slabo gospodarijo in se je zaradi tega bati, da pridejo odsotnik in njegovi svojci v gospodarsko bedo;

b) Ali pa gre za kak posamezen popravek, ki ga zaradi nedostalega pooblastila ne more nadomestno opraviti nobeden njegovih svojcev. V slučaju a) je treba predlagati splošnega skrbnika za oskrbovanje vsega odsotnikovega premoženja. Zadevo je najbolje po občini (županstvu) naznaniti sodišču, ki zasliši pojasnilnike, in potem imenuje skrbnika. V slučaju b) se imenuje skrbnik samo za dotični popravek, na primer za tožbo, za pravdo, ali za kak zemljiškoknjižen posel zlasti za obremenitev ali prodajo zemljišča, v katerem slučaju je potem še potreba na knadnega sodnega odobrenja (§ 109. sod. pravilnika).

Glavna stvar je torej, naznaniti zadevo in njeno nujnost sodišču, ki potem že samo ukrene vse nadalje.

32. Županstvo v K.

Vprašanje:

V vasi K. je bil neki M. tri leta načelnik ondotnega gospodarskega odbora. Sedaj je vsled obilega domačega dela odložil svoje mesto, na katero je bil izvoljen J. M., ki pa se brani sprejeti izvolitev, češ da nima časa voditi posle gospodarskega odbora. Ker pripravnih mož, ki bi mogli upravljati vaško premoženje, ni, ne vemo kaj storiti. Prosim, ali se more J. M. prisiliti, da sprejme izvolitev.

Odgovor:

J. M. je dolžan sprejeti izvolitev, ako nima postavnega izgovora. Po § 20. obč. reda, ki velja tudi za člane gospodarskega odbora, se smejo volitvi odreči samo:

- 1) duhovniki in javni učitelji;
- 2) dvorni, državni, deželni in javnih zakladov uradniki in služabniki, ki še služijo;
- 3) vojaki;
- 4) tisti, ki so opravljali službo v gospodarskem odboru celo volilno dobo (torej najmanj 3 leta) za dobo prve prihodnje volitve;
- 5) nad 60 let stare osebe;
- 6) tisti, ki imajo na sebi kakšno telesno napako, ki bi jim branila opravljati uradne dolžnosti, ali ki trajno hudo bolehalo;
- 7) osebe, katere so vsled svojih navadnih opravil pogosto ali dalje časa vsako leto z doma.

Županstvo naj tedaj J. M., ako imenovanega noben postavni izgovor ne opravičuje, pozove, da sprejme izvolitev. Ako bi se ta kljub temu nadalje branil, zadene ga globa, katero odmeri lahko do 200 K deželni odbor, ako ga gospodarski odbor za to naprosi. Sicer pa naj županstvo v tem slučaju po smislu § 29. občinskega volivnega reda ne glede na denarno globo, ki jo je naložiti, pokliče namesto izvoljenega J. M. enega namestnika v odbor. Za načelnika bodo potem člani gospodarskega odbora izvolili tistega, ki bo za to najsposobnejši.

33. Županstvo T. na Notranjskem.

Vprašanje:

1. Kazenskosočno postopanje radi prestopkov, v katerih ima županstvo kazensko pravico: Če se obdolženec pozivu županstva ne odzove, se li zamore obsoditi v odsotnosti, kakor pri sodišču?

2) V zadevi žaljenja časti: Če zasebni udeleženec iz poljubnega vzroka ne pride k spravi razpravi, razpisani po njegovi osebni zahtevi (ali vsled poziva sodišča ali naprosbe odvetnika), ima li on (zasebni udeleženec) pravico preganjati obdolženca?

Odgovor:

1) Vi menite kazenskosočno pravico občine glede prestopkov krajevne policije (§§ 35, 58 in 59. obč. reda kranjskega), glede katerih soditi je poklican župan v družbi dveh občinskih svetovalcev. Ako se obtoženec pozivu županstva ne odzove, župan se ni opravičen, obsoditi ga v odsotnosti, marveč je treba v takih slučajih razpravo odgoditi in pristojno politično oblastvo (c. kr. okrajno glavarstvo), dokazivši nujno potrebo, naprositi, da se obtoženca z orožniško silo privede k županstvu. Pripominja pa se, da je že v prvem pozivu županstva obtoženca opozoriti, da bo, ako se poklicu ne odzove, oziroma zadostno ne opraviči, priveden s silo. (Cesarska naredba z dne 20. aprila 1854, drž. zak. št. 96).

2) Po § 28. zakona z dne 27. sept. 1911, dež. zak. št. 45, o občinskih posredovalnih uradih je v zadevah žaljenja časti spravi poizkus obligatoren; šele tedaj, ako je bil spravi poskus brezuspešen, se more pričeti pri sodišču kazensko postop.

navedene postave smatrati spravi poskus brezuspešnim tudi tedaj, ako zasebni ovaditelj (tožitelj) izostane od pravne obravnave, je zahtevi § 28. s tem, da se je poskusilo s spravo, zadoščeno, in ovaditelj more vsekakor zaprositi pri kazenskem sodišču za postopanje

proti obdolžencu. S tem v zvezi pa je treba poudariti, da ima načelnik posredovalnega urada pravico, naložiti tožitelju, ki ni prišel k spravi obravnavi, pa svojega izostanka ni najkasneje na dan pred napovedano obravnavo naznanil, kaznovati z globo do 5 K.

Razno.

Omejitev osebnega prometa na železnicah namerava izvesti železniško ministrstvo, da se prihrani premog. Omejitve se namerava izvesti na ta način, da bi na dolgih progah (zveze z Nemčijo, Galicijo, sudetskimi in alpskimi deželami) vozila na dan po dva para brzovlakov, to pa redno in brezpogojno. V notranjem prometu pa bi vozili le osebni vlaki, ki bi se na postajah, ki so določene v prvi vrsti zabavnemu prometu, ne ustavljali. Na lokalnih in gospodarskih železnicah naj bi se promet deloma ustavil, deloma omejil. Tako bi se prihranilo po 200.000 metrskih stotov premoga na mesec za druge svrhe. Zabavna in druga potovanja bodo morala potem seveda izostati.

Usnje cenejše. Trgovinsko ministrstvo je določilo nove cene za usnje, in sicer večinoma dokaj nižje, nego so bile dosedanje. Cene podplatom so se znižale od 11 K do 14 K 40 vin. na 10 K 10 vin. do 13 K 30 vin. kilogram. Telečji urbas je za 50 vin. do 1 K 50 vin. cenejši. Še bolj se je pocenilo usnje, ki prihaja za civilno prebivalstvo v prvi vrsti v poštev (boxkalb, rossbox, chevreau, chevette); dočim je znašala sedaj cena v prosti trgovini 6 do 7 K kvadratni čevelj, je določena sedaj temu usnju najvišja cena 3 K 22 vin. do 3 K 44 vin.

Prepoved izvažanja drv iz Kranjske. Glasom ukaza c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem z dne 7. septembra 1917, št. 24.742, je izvažanje drv izven kranjskih deželnih mej začasno prepovedano. Ta prepoved se ne razteza na drva, ki se dobavijo vojni upravi, o čemer je doprinesiti dokaz.

Transportna dovolila za žito in krompir. Zavod za promet z žitom daje dovolila za prevoz žita, moke, fižola in krompirja le onim, ki žele prepeljati pridelek lastne njive ali pa njive, ki so jo imeli v zakupu. V zadnjem slučaju je dokazati s potrdilom, da je bila v zakup vzeta njiva kot taka svoječasno priglašena komisiji, ki je popisovala posestveno ploskev. Ta potrdila izdajajo okrajni žitni nadzorniki dotičnega okrajnega glavarstva, v katerega okrožju leži v njem vzeta njiva. Navesti je tudi natančno množino, katero želi kdo prepeljati.

Cene za gobe. Presojevalnica cen v Ljubljani je določila za jedilne gobe sledeče ravnalne cene:

1. Sveže gobe boljše vrste za kg . . . 3 K — h,
2. Sveže gobe manj vredne vrste za kg 1 K 50 h,
3. Posušene gobe za kg 32 K — h.

Plačilo za mlenje v kmetiških mlinih. V zmislju ministrskega ukaza z dne 26. maja 1917, drž. zakona št. 235, je odredila c. kr. deželna vlada na Kranjskem sledeče: Za kmetiške mline, to je za mline, ki meljejo za plačilo od žitnih pridelovalcev prinešeno lastno žito, se določa za mlenje za meterski stot tako-le: za mlenje pšenice, rži, ječmena, ajde, koruze, prosa, ovsu in zmesi 5 K; za izdelavo ješprenja 8 K; za izdelavo kaše 4 K 50 h; za drobljenje ovsu in koruze ter za mlenje zadnjega žita za krmo 3 K. Mlinarju se mora dajati plačilo brez izjeme samo v denarju; mlinarja plačevati z merico, to je z žitom, moko ali z otrobmi, je prepovedano. Izmeti se morata pšenica in rž tako, da imata najmanj 90 odstotkov moke in največ 7 odstotkov otrobov všteti kali in druge odpadke, da se največ 3 odstotki izpraše. Procentualno izmetje ajde in nove koruze se ima vršiti po navodilih ljubljanske podružnice vojnega zavoda za promet z žitom. Da se izmetje pravilno vrši, je odgovoren voditelj mlinskega podjetja. Prestopki se kaznujejo z globo do 2.000 K ali z zaporom do treh mesecev, v obtežljivih okoliščinah pa z globo do 5.000 K, odnosno z zaporom do šest mesecev. Oblastvom je naročeno, da strogo pazijo na to, da se bo ta ukaz pravilno izpolnjeval.

Sadne konzerve. Dne 4. septembra t. l. je izšla v državnem zakoniku naredba urada za ljudsko prehrano v sporazumu z vdeleženimi ministrstvi, ki ureja izdelovanje in promet s sadnimi konzervami. Med sadne konzerve spadajo glasom naredbe vse vrste marmelade, sadne mezge, sadnih odcedkov, kompotov, suho sadje itd. Marmelada se sme izdelovati in prodajati v 3 vrstah: 1) marmelada, ki je napravljena najmanj iz 70% ene same sadne vrste, izvzemši jabolka in češplje; ta vrsta se bo morala v prodaji označiti z imenom dotične sadne vrste; 2) marmelada iz samih jabolk ali češpelj, ali pa melanžna marmelada; 3) marmelada iz sadnih ostankov, iz samih sadnih ostankov ali iz sadja in sadnih ostankov z dodatkom zelenjave. V prodaji se bodo morale vse tri vrste natančno označiti. Kdor napravi na leto čez 1000 kg marmelade, sadne mezge, kompota ali drugih podobnih sadnih konzerv, mora izdelano blago naznaniti in ponuditi v nakup najprej zelenjadni in sadni centrali na Dunaju. Za navedene sadne izdelke se v kratkem določijo najvišje cene. Za razpošiljanje sadnih konzerv po železnici ali na ladajah

ja treba transportnega dovoljenja gori navedene centrale; za pošiljanje po pošti pa ali dovoljenje dunajske centrale ali pa njenih deželnih podružnic. Prestopke te naredbe bo strogo kaznovalo okrajno glavarstvo.

Milo na karte. Dne 28. avgusta t. l. je izšla v državnem zakoniku pod št. 359. naredba vodje trgovinskega ministrstva, ki ureja promet in izdelovanje mila in drugih pralnih in čistilnih sredstev. Glasom te naredbe se sme milo ter druga pralna in čistilna sredstva oddajati neposredno porabnikom samo proti izkaznici (karti) za milo. Množino mila, ki jo posamezna oseba v določenem času sme dobiti, določa od časa do časa trgovinsko ministrstvo. To ministrstvo sme tudi določiti, da posamezne vrste porabnikov n. pr. gotovi delavci, zdravniki, živinozdravniki, zobotehniki, babice, bolniški strežniki, otroci v starosti do 18 mesecev itd. dobe večjo množino mila kot je pa v splošnem določena. Izkaznice za milo bo izdala c. kr. dež. vlada. Izkaznica ni veljavna samo za oni upravni okraj, kjer je bila izdana, temveč se lahko porabi tudi drugod. Karte se bodo izdale samo onim osebam, katerih zaloga mila ne presega $1\frac{1}{2}$ kg za vsako osebo. Občine so dolžne sodelovati. Za nadzorovanje in pravilno izpeljavo določil te naredbe bodo okrajna glavarstva postavila posebne organe. Prestopke te naredbe bo c. kr. okrajno glavarstvo ostro kaznovalo. Naredba je stopila v veljavo z dnem razglasitve.

Seno in slama stare košnje zaseženo. Glasom naredbe urada za ljudsko prehrano v sporazumu z udeleženi ministri z dne 24. avgusta 1917, drž. zak. št. 364. so vse zaloge sena in slame košnje leta 1916., v kolikor tiste niso pod vojaško upravo, v prid države zasežene. Pod senom je razumeti vse vrste sena, ki se dobe v Avstriji, kot tudi otava, vse vrste detelje, pod slamo je v zmislu naredbe všteti pšenično, rženo, ječmenovo, koruzno slamo, fižolovko, ajdovo slamo itd. Naredba je stopila v veljavo z dnem razglasitve.

Krompir za seme. Naredba poljedelskega ministrstva v sporazumu z udeleženi ministri z dne 21. avgusta 1917, drž. zak. št. 347, urejuje promet s semenskim krompirjem. Glasom te naredbe bo naveden semenski krompir oddajal kmetijam, ki potrebščine za seme ne morejo pokriti z lastnim pridelkom, ali ki hočejo seme spremeniti, vojno žitni prometni zavod in sicer po cenah, ki jih pozneje določi urad za ljudsko prehrano. Za zamenjavo semenskega krompirja v eni in isti občini je potrebno dovoljenje župana, zamenjava v istem političnem okraju se sme izvršiti z dovoljenjem okrajnega glavarstva, v različnih okrajih ali deželah pa z dovoljenjem deželne vlade.

Ravnalne cene za vino. C. kr. centralna komisija za nadziranje cen je določila s sklepom z dne 10. septembra 1917 ravnalne cene za srednje vino.

Za kronovino **Kranjsko** veljajo nastopne ravnalne cene: 1) za hektoliter kranjskega vina v vinogradni-

kovi kleti 300 K; 2) v veletrgovini se sme prišteti k pridelovalni ceni pri množinah do 10 hl 10%, pri množinah nad 10 hl pa 5%; 3) gostilničar sme pribiti k faktorni ceni 25%; 4) v nadrobni prodaji izven gostilne (čez ulico) je dopusten 15%-ni pribitek k faktorni ceni.

Za kronovino **Štajersko** so določene sledeče ravnalne cene: 1) za hektoliter štajerskega vina v vinogradnikovi kleti 300 K; od ameriških trtnih vrst (izabele) 100 K; 2) za avstrijsko ali ogrsko vino v sodih v veletrgovini: za hektoliter belega 360 K, rdečega 380 K; v $\frac{7}{10}$ literskih steklenicah: belo po 3 K 70 h, rdeče po 3 K 80 h; 3) za avstrijsko ali ogrsko vino v gostilni oziroma nadrobni prodaji: za liter belega 4 K 40 h, rdečega 4 K 60 h; v $\frac{7}{10}$ literskih steklenicah: v gostilnah 40%, čez ulico oziroma v nadrobni prodaji 20% nad faktorno ceno; 4) za vino v nadrobni prodaji pri vinogradniku (pod vejo) za liter 3 K 20 h.

Cene za srednji mošt so za 10% nižje nego za srednje vino.

V spornih slučajih ima odločiti, kaj spada med srednja vina, kolegij zvedencev.

Izdelovanje žganja iz sadja prepovedano. Z ukazom c. kr. urada za ljudsko prehrano z dne 4. avgusta 1917, drž. zak. št. 331, je porabljanje marelic, breskev, hrušk, češpelj ali jabolok, dalje sadnih ostankov teh vrst, slednjič sadnih izdelkov vseh vrst za kuhanje žganja v svrhu prodajanja prepovedano. Grozdje ne velja kot sadje v smislu tega ukaza. Le glede sadja, ki ni užitno in se ne more porabiti za sušenje ali pa za izdelovanje marmelade, more dovoliti izjemo urad za ljudsko prehrano; to velja pri enakih predpogojih tudi za sadne izdelke in sadne ostanke. Prošnje za dovolitev takih izjem je vlagati na zavod za sočivje in sadje (Gemüse-Obst-Stelle, Dunaj, I. Plankengasse 4). Prepoved se pa ne dotika kuhanja žganja za domačo porabo. Prestopki tega ukaza se strogo kaznujejo.

Koliko smejo posestniki domačih živali od svojih zalog sena in slame porabiti za svoje živali? Na podlagi ukaza c. kr. deželnega predsedstva v Ljubljani z dne 20. julija 1917, št. 21.379, smejo posestniki domačih živali od svojih zalog sena in slame dnevno in za vsak komad nastopno navedenih živali največ sledeče množine pokrmiti, in sicer za:

konje in goveda čez 2 leti stara	10 kg
konje in goveda od 1 do 2 let	6 "
konje in goveda do 1 leta	4 "
koze in ovce (drobnico)	2 "

Med časom, določenim od okrajne politične oblasti, v katerem se izvršuje paša ali porablja zelena krma, se sme samo polovica gori navedenih in dovoljenih največjih množin pokrmiti. Izjeme se dovoljujejo le za delavne konje in delavne vole.

Ako razpolagajo posestniki konj z ovsom, se zmanjša dovoljena množina suhe krme za 2 kg za vsak kg pokrmljenega ovsu.

Slama se sme za nastiljo le tam rabiti, kjer drugega nastila ni, in ne sme poraba presegati na dan in za en komad, in sicer za:

konja ali govedo	2 kg
za kozo ali ovco	1 kg